Årsrapport 2010 LATIN-AMERIKA-programmet (2008-2017)

Året 2010

Ved tildelingen i april fikk 8 nye prosjekter innvilget støtte. De fleste prosjektene startet opp i 2. halvår 2010, og vil gå over en 3-års periode. I alt ble det fordelt ca. 33 mill. kroner i denne runden

- Utlysningen med frist 13. oktober 2010 åpnet for søknader på alle programmets undertema. Det kom inn i alt 54 søknader, noe som vitner om en fortsatt stor interesse fra forskningsmiljøene. Søknadssummen beløp seg til totalt 199 mill. kr, mens det er annonsert en forventet tildelingsramme på ca. 25 mill. kr.
- Forberedelsene til søknadsbehandlingen ble satt i gang før jul, mens selve tildelingen vil bli gjort i 1. kvartal 2011.
- Faglige gjennombrudd kan først forventes når hovedprosjektene har vært i gang noen år.
- Det nasjonale Latin-Amerika – nettverket – NorLARNet – finansiert av Latin-Amerika programmet fortsatte sin virksomhet, og avholdt en rekke formidlingstiltak, både allmenn rettede og brukerorienterte. I november bidro NorLARNet til den nordiske Latin Amerika konferansen (NOLAN) som dette året ble holdt i København.
- Det ble avholdt et egen formidlingsseminar for Norges ambassadører til Latin-Amerika under UDs årlige stasjonssjefsmøte i august.
- Forskningsrådet deltok i ERA-nettet EULANEST (EUropean Latin America NEtwork for Science and Technology) som avsluttet sin virksomhet i 2010. 2 prosjekter med norsk deltakelse oppnådde støtte i en felles utlysning med de øvrige europeiske partnerne og to latinamerikanske land (tema "Fornybar energi"). Latin-Amerika programmet dekker norske prosjektutgifter.

Programmets overordnede mål/formål

Hovedmål

Programmet har som overordnet mål å styrke kunnskapen om Latin-Amerika i Norge.

Delmål

I tillegg til hovedmålet - å styrke kunnskapsbasen gjennom forskning - vil programmet, ifølge programplanen, ha følgende delmål:

- Sette i gang forskning av høy internasjonal kvalitet
- Sikre en bredere ramme og lengre tidsperspektiv på forskning om Latin-Amerika
- Styrke kunnskap om relevante spørsmål for norske brukergrupper
- Bidra til internasjonalisering av norsk forskning om Latin-Amerika
- Sikre formidling av forskning, og utvikle møteplasser og arenaer for samarbeid mellom forskere og brukergrupper.

Økonomi og prosjektomfang

Disponibelt budsjett i 2010:	*33,474 mill*
Forbruk i 2010:	*17,404 mill*
Programmets finansieringskilder i 2010:	*Utenriksdepartementet*
Antall og type prosjekter i 2010:	*totalt 19 FoU prosjekter, herav 3 doktorgrads-stipend, 1 postdok stipend, 1 forprosjekt, 13 forskerprosjekt og 1 annen støtte (nettverk)*

Vurdering av måloppnåelse og faglige utfordringer

Programmet startet opp i 2. halvår 2008, og er etter oppstart av 8 nye prosjekter i 2. halvår 2010 i ferd med å gå over i en full driftsfase.
Konkrete funn og resultater kan først forventes etter at prosjektene har vært i drift en stund, men tematikken som har vært tatt opp i forprosjekter og i de første hovedprosjektene spenner over hele bredden av temaene som skisseres i programplanen.
Etter at den tredje søknadsrunden er avsluttet vil programstyret vurdere om det er særskilte felt det bør stimuleres/ fokuseres på i neste utlysning(er).
Det er klart at både programmet og nettverket NorLARNet allerede har bidradd til å styrke interessen for og forskningen om Latin-Amerika i Norge, både gjennom de øremerkede midlene som er tilgjengelig gjennom programmet og gjennom den økte oppmerksomheten satsingen har ført til.

Mange prosjekter har tverrfaglig karakter, bl.a. gjennom samarbeid mellom forskjellige norske forskningsmiljøer. Siden Latin-Amerika programmet ikke er et ordinært samarbeidsprogram er det ikke krav om lokale partner. De aller fleste prosjektene har likevel et formalisert samarbeid med en eller flere forskningsinstitusjoner i så godt som alle land i Latin-Amerika. Programmet bidrar dermed aktivt til internasjonalisering av norsk forskning på dette feltet.
I utlysningene er kompetanseoppbygging og rekruttering understreket, og en stor andel av søknadene inkluderer enten dr.grads- eller postdoktorstipend. I 2009 og 2010 ble det også gjort egen utlysning av hhv personlige dr.grads- og postdoktorstipend.
Flere av prosjektene omfatter miljørelevant forskning, og bør på sikt kunne frembringe ny kunnskap for eksempel om effekter på miljøet.
I utvelgelsen av prosjekter er det primært lagt vekt på faglig kvalitet og relevans, men prosjektene har likevel fått en viss geografisk spredning, med kontraktspartnere både ved de største universitetene og i instituttsektoren.
Programstyret ønsker å få en bedre oversikt over hvilket potensiale som finnes for Latin Amerika-forskning i Norge, inkludert antall forskere, geografisk fordeling og forsknings-interesser. Den nyopprettede forskerdatabasen ved NorLARNet bør kunne gi innspill her.
Selve definisjonen av hva som er Latin-Amerika forskning må også diskuteres kontinuerlig.

Nøkkeltall, 2010

Antall prosjekter:	*totalt 19, herav 10 nye i 2010*
Dr.gradsstipendiater:	*totalt 3,6 årsverk; herav 2,6 for kvinner, 1,0 for menn*
Postdoktorstipendiater:	*totalt 2 årsv. , herav 1.0 kvinne, 1,0 mann*
Prosjektledere:	*totalt 19, herav 6 kvinner, 13 menn*

Måltall kvinner 2010-2013

Kommentarer til tallene:

Ved søknadsbehandlingen for 2010 ble det tildelt 2 dr.gradsstipend (begge til kvinner), og 1 post-doktorstipend (ikke-navngitt kandidat). Det viser seg at det tar tid å få ansatt stipendiater på prosjektene, særlig doktorgradsstipendiater som må søke opptak på doktorgradsstudium før tiltredelse kan skje. Der det tildeles doktorgradsmidler til ikke-navngitt kandidat tar det enda lenger tid, siden stillingen må utlyses. Også for post-dok.kandidater kan det bli utsettelser dersom disputas ikke er gjennomført på søknadstidspunktet. 1 postdoktorstipend har vært blokkert i 2010 av den grunn.
Totalt er det ved utgangen av 2010 ansatt 5 kvinner og 1 mann som doktorgradsstipendiat på prosjekter under programmet, og 1 kvinne og 1 mann som postdoktorstipendiat.

I forhold til andel kvinner og menn blant søkerne vurderes kjønnsfordelingen blant prosjektledere som tilfredsstillende.

Resultatindikatorer, 2010

Vitenskapelige artikler med referee: 0

Vitenskapelige artikler uten referee: 0

Annen publisering/kommunikasjon: 90

(herav 26 allmennrettede og 8 brukerrettede formidlingstiltak, 27 andre rapporter/foredrag, 26 oppslag i massemedia, 4 publiserte foredrag fra internasjonale konferanser)

Kommentarer til tallene:

En stor del av formidlingstiltakene har skjedd i regi av nettverket NorLARNet også i 2010.

Imidlertid begynner det å komme noen indikatorer på resultater fra forskningsprosjektene, særlig i form av innlegg på konferanser. Faglige gjennombrudd med publisering i vitenskapelige tidsskrift kan først forventes etter at prosjektene har pågått en tid.

Viktigste aktiviteter i 2010

Forskningsfaglige:

De viktigste satsingene og tiltakene i 2010 har vært utlysning, vurdering og tildeling av prosjektmidler, for å fortsette å bygge opp en portefølje på feltet.

Etter søknadsbehandlingen i april fikk 8 hovedsøknader innvilget støtte, med til sammen ca.33 mill. kr. Det kom inn 65 søknader til denne runden, og totalt ble det søkt om 281 mill. kr. Det gir det en innvilgelses-prosent på ca. 12,3 %, regnet etter antall søknader. De fleste prosjektene startet opp i 3. og 4. kvartal 2010.
Det siste av forprosjektene ble avsluttet i 2010. Forprosjekter ble ikke benyttet som virkemiddel ved utlysningen i 2010, og programstyret vil gjøre en gjennomgang for å vurdere hensiktsmessigheten av dette virkemiddelet.

For å sikre forskning av høy kvalitet ble det i tråd med handlingsplanen utlyst midler på alle programmets 5 hovedtema i 2010, med en egen utlysning av personlige post-doktor stipend, for å fremme kapasitetsbygging. For første gang ble det også utlyst midler til et sett av faglige konferanser, for å stimulere til forskningssamarbeid mellom forskere fra Norge og Latin-Amerika med sikte på publisering av artikler i vitenskapelige tidsskrifter og et potensielt prosjektsamarbeid noe fram i tid.

Ved søknadsfristen 13. oktober 2010 kom det inn 54 søknader, fordelt med 42 på forskerprosjekter, 6 på personlige postdoktorstipend og 6 på seminarstøtte. Totalt ble det søkt om 199 mill. kr, mens det er annonsert en forventet tildelingsramme på ca. 25 mill. kr. Dette er noe lavere enn i fjor, men søknadstilgangen vitner likevel om fortsatt stor interesse i forskningsmiljøene.
Ved senere utlysninger vil man vurdere behovet for eventuell innsnevring i fokus, og mulige behov for særskilte stimuleringstiltak. Man vil også vurdere mulighetene for samarbeid med andre programmer i Forskningsrådet

Forskningsrådet, ved koordinatoren for Latin-Amerika programmet, fortsatte sin deltakelse i 2 EU-nettverk for samarbeid mellom europeiske og latin-amerikanske forskningsmiljøer.

Inntil 3 mill. kr. var stilt til disposisjon fra Latin-Amerika programmet til norske konsortiums-deltakere på en fellesutlysning i regi av ERA-nettet EULANEST. Norge var med på 11 av de 39 søknadene som kom inn på temaet "Fornybar energi", og 2 av disse oppnådde støtte.

For øvrig skjer det en stor grad av internasjonalt samarbeid gjennom prosjektene, som har samarbeid både på personlig og institusjonelt nivå i alle prosjektland.

Kommunikasjons- og formidlingstiltak:
En stor del av av kommunikasjons- og formidlingstiltakene i 2010 har igjen skjedd i regi av NorLARNet, som er pålagt dette som en særskilt oppgave.
Nettverket står alene for 21 allmennrettede formidlingstiltak (som gjesteforelesninger og "aktualitetsseminarer"), 5 brukerrettede tiltak og 23 oppslag i massemedia. Det gis også støtte til faglige arrangementer andre steder i landet. Nettverkets hjemmeside publiserer bl.a. "bak nyhetene" og "featured research" artikler om og av norske forskere på feltet. Det ukentlige elektroniske nyhetsbrev (på engelsk og spansk) har fått god spredning, og programmet bruker også dette aktivt som en formidlingskanal. Nettverket har ansvar for en database over norske forskere på feltet.
Nytt av året er at flere av prosjektene fra første tildelingsrunde nå rapporterer om ulike formidlingstiltak, særlig ved deltakelse på konferanser.
Av strategiske grunner valgte NorLARNet ikke å avholde en egen årskonferanse dette året, men støttet i stedet opp om den nordiske Latin-Amerika konferansen (NOLAN) som ble holdt i København i november. Miljøet i Norden på dette feltet er ikke så stort, og Norge har for tiden en betydelig andel av den forskningen som foregår, blant annet støttet av programmet. Man ønsket derfor å stimulere norske forskere til å delta med innlegg, men oppslutningen ble noe svakere enn ønsket (bl.a. fordi mange var på feltarbeid).
I august holdt programmet et eget mini formidlingsseminar under UDs stasjonssjefsmøte. På et lunsjmøte fikk Norges ambassadører til alle latin-amerikanske land og representanter fra relevante avdelinger i UD en presentasjon av programmet. I den påfølgende diskusjonen kom det fram gode ideer til videre samarbeid knyttet til prosjektene i de respektive land.
Koordinator har presenterte programmet på flere seminar, både eksternt i forskningsmiljøer / for tilreisende delegasjoner og internt i Forskningsrådet.

Tiltak som bidrar til økt rekruttering av kvinner:
Det henvises spesifikt i alle utlysninger til Forskningsrådets retningslinjer for forskerprosjekter, der ønsket om kjønnsbalanse og kvinnerepresentasjon er presisert.
Til nå er 6 av 8 stipendiater kvinner, mens ca. /3 av prosjektlederne er kvinner.
NorLARNet utlyser årlige studentstipend (på Mastergradsnivå), og flertallet av disse har til nå gått til kvinner.

Driftsrelaterte aktiviteter:
Det har vært holdt 2 møter i programstyret. En del saker har vært behandlet pr. e-post.
Siden Latin-Amerika programmet dekker et svært vidt fagfelt er søknadsbehandlingen, med inndeling i og oppnevning av paneler, i noen tilfeller også innhenting av individuelle referee-vurderinger, en arbeidskrevende oppgave for administrasjonen. Den nye offentlighetsloven har også gitt merarbeid i forbindelse med anmodninger om innsyn..
Programstyrets leder og programkoordinator er medlemmer i NorLARNets referansegruppe, og har deltatt på flere møter der i løpet av året.
Koordinator har også deltatt i en referansegruppe for arbeidet med Regjeringens Brasil-strategi, som skal fremlegges i 1. kvartal 2011.
Det har vært arbeidet med muligheter for å koble særlige utdanningstiltak til pågående forskningsprosjekter i Latin-Amerika.